

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 49.139/1
VAN 20 JANUARI 2011

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

DE RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 27 december 2010 door de Minister van KMO's en Zelfstandigen verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "betreffende de vrijstelling van stage voor de architect", heeft het volgende advies gegeven:

Rekening houdend met het tijdstip waarop dit advies gegeven wordt, vestigt de Raad van State de aandacht op het feit dat, wegens het ontslag van de regering, de bevoegdheid van deze laatste beperkt is tot het afhandelen van de lopende zaken. Dit advies wordt evenwel gegeven zonder dat wordt nagegaan of dit ontwerp in die beperkte bevoegdheid kan worden ingepast, aangezien de afdeling Wetgeving geen kennis heeft van het geheel van de feitelijke gegevens welke de regering in aanmerking kan nemen als ze te oordelen heeft of het vaststellen of het wijzigen van een verordening noodzakelijk is.

*
* *

STREKKING EN RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

Het om advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit strekt ertoe onderdanen van de lidstaten van de Europese Unie¹ of van een andere staat die partij is bij het Akkoord betreffende de Europese Economische Ruimte, die in het bezit zijn van een diploma, een certificaat of een andere titel, bedoeld in bijlage 1, b, bij de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel (niet: den titel) en van het beroep van architect, te laten vrijstellen van de stage voor architecten.

De ontworpen regeling vindt rechtsgrond in artikel 52, eerste lid, van de wet van 26 juni 1963 tot instelling van een Orde van Architecten, waarin onder meer wordt bepaald dat de raden van de Orde van Architecten gehele of gedeeltelijke vrijstelling van stage kunnen verlenen aan de in het ontwerp vermelde categorieën van personen volgens de door de Koning bepaalde voorwaarden.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

Men redigere het eerste lid van de aanhef van het ontwerp als volgt:

"Gelet op de wet van 26 juni 1963 tot instelling van een Orde van Architecten, artikel 52, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 12 september 1990 en bij de wetten van 10 februari 1998 en 22 december 2009;"

¹ De vrijstelling geldt niet voor diploma's, certificaten of andere titels die zijn afgegeven door Belgische instellingen (zie artikel 1, tweede lid, van het ontwerp).

Artikel 1

1. In artikel 1, eerste lid, van het ontwerp wordt verwezen naar bijlage 1, b, bij de wet van 20 februari 1939 "zoals die is gewijzigd door de gepubliceerde bijwerkingen in het Publicatieblad van de Europese Unie overeenkomstig artikel 21, 7, alinea 2, van de Richtlijn 2005/36/EG, van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, zoals gewijzigd bij de Richtlijn 2006/100/EG van de Raad van 20 november 2006 tot aanpassing van een aantal richtlijnen op het gebied van het vrije verkeer van personen in verband met de toetreding van de Republiek Bulgarije en Roemenië".

Wat de aangehaalde zinsnede betreft, moet worden opgemerkt dat bijlage 1, b, bij de wet van 20 februari 1939 werd vervangen bij artikel 4 van de wet van 21 november 2008² en sindsdien niet meer werd gewijzigd. Dergelijke wijzigingen kunnen trouwens niet gebeuren door middel van "gepubliceerde bijwerkingen in het Publicatieblad van de Europese Unie", waaraan in artikel 1, eerste lid, van het ontwerp wordt gerefereerd, maar moeten gebeuren door middel van een internrechtelijke wetswijziging³. De verwijzing in artikel 1, eerste lid, van het ontwerp naar bijwerkingen die in het Publicatieblad van de Europese Unie worden bekendgemaakt, is derhalve juridisch niet correct. Het is daarenboven overbodig om in artikel 1, eerste lid, van het ontwerp te verwijzen naar eventuele toekomstige wijzigingen die in bijlage 1, b, bij de wet van 20 februari 1939 zullen worden aangebracht omdat – tenzij anders wordt bepaald – verwijzingen naar een normatieve tekst dynamisch van aard zijn en toekomstige wijzigingen ervan omvatten⁴.

Uit wat voorafgaat volgt dat de aangehaalde zinsnede, waarin wordt gerefereerd aan de gepubliceerde bijwerkingen in het Publicatieblad van de Europese Unie, dient te worden weggelaten in artikel 1, eerste lid, van het ontwerp.

² Wet van 21 november 2008 tot omzetting van de Richtlijnen 2005/36/EG en 2006/100/EG en tot wijziging van de wetten van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect en 26 juni 1963 tot instelling van een Orde van Architecten.

³ Met betrekking tot die wetswijziging dienen dan weliswaar de voorschriften waarin artikel 21, lid 7, van richtlijn 2005/36/EG voorziet inzake mededeling en kennisgeving, te worden nageleefd.

⁴ *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, aanbeveling nr. 74, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

2. Aan het einde van artikel 1, eerste lid, van het ontwerp wordt bepaald dat de vrijstelling van de stage "automatisch" zal gebeuren⁵. De gemachtigde verduidelijkte in dat verband:

"Met automatisch wordt bedoeld dat als men over de in het KB bedoelde beroepskwalificaties beschikt, de Orde zonder discussie vrijstelt van stage. Het betekent niet dat er geen andere voorwaarden moeten worden vervuld, zoals bijvoorbeeld de verzekeringsplicht, de inschrijving op de lijst en de betaling van de bijdrage.

Er is één te vervullen voorwaarde: namelijk dat men moet beschikken over de beroepskwalificatie bedoeld in het KB".

Rekening houdend met de door de gemachtigde gegeven verduidelijking komt het de Raad van State voor dat het gebruik van het woord "automatisch" overbodig is omdat het betrokken woord inhoudelijk niets toevoegt aan de ontworpen bepaling. Het wordt derhalve beter geschrapt.

3. In de Nederlandse tekst van artikel 1, tweede lid, van het ontwerp wordt uitsluitend van "diploma's" melding gemaakt. In zowel de Nederlandse als de Franse tekst van artikel 1, eerste lid, wordt nochtans melding gemaakt zowel van diploma's, als van certificaten of andere titels, terwijl ook de Franse tekst van artikel 1, tweede lid, het heeft over "diplômes, certificats ou autres titres". De Nederlandse tekst van artikel 1, tweede lid, van het ontwerp dient op dat punt te worden aangevuld⁶.

4. Aangezien in artikel 1, eerste lid, van het ontwerp wordt verwezen naar zowel de wet van 20 februari 1939 als naar de wet van 26 juni 1963, verdient het ter wille van de duidelijkheid aanbeveling om aan het einde van artikel 1, tweede lid, te schrijven "bedoeld in bijlage 1, b, van de voormelde wet van 20 februari 1939".

⁵ De stellers van het ontwerp hebben zich bij het gebruik van de betrokken term gebeurlijk laten inspireren door de "automatische" erkenning van beroepstitels, waarvan melding wordt gemaakt in artikel 21 van richtlijn 2005/36/EG.

⁶ De aanvulling kan dan te baat worden genomen om de woorden "een Belgische Instelling" in artikel 1, tweede lid, te vervangen door "een Belgische instelling".

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. RIGAUX,	assessoren van de
	L. DENYS,	afdeling Wetgeving,
Mevrouw	G. VERBERCKMOES,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. G. SCHEPPERS, auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

G. VERBERCKMOES

M. VAN DAMME

ROYAUME BELGIQUE

AVIS 49.139/1
DU 20 JANVIER 2011

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

LE CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par la Ministre des PME et des Indépendants, le 27 décembre 2010, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal « relatif à la dispense du stage d'architecte », a donné l'avis suivant:

Compte tenu du moment où le présent avis est donné, le Conseil d'État attire l'attention sur le fait qu'en raison de la démission du gouvernement, la compétence de celui-ci se trouve limitée à l'expédition des affaires courantes. Le présent avis est toutefois donné sans qu'il soit examiné si le projet relève bien de la compétence ainsi limitée, la section de législation n'ayant pas connaissance de l'ensemble des éléments de fait que le gouvernement peut prendre en considération lorsqu'il doit apprécier la nécessité d'arrêter ou de modifier des dispositions réglementaires.

*
* *

PORTÉE ET FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

Le projet d'arrêté royal soumis pour avis a pour objet de dispenser du stage d'architecte les ressortissants des États membres de l'Union européenne¹ ou d'un autre État partie à l'Accord concernant l'Espace économique européen qui sont en possession d'un diplôme, certificat ou autre titre visés à l'annexe 1, b, de la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte.

Les dispositions en projet trouvent un fondement juridique dans l'article 52, alinéa 1er, de la loi du 26 juin 1963 créant un Ordre des architectes, qui prévoit notamment que les conseils de l'Ordre des architectes peuvent dispenser de tout ou partie du stage, dans les conditions déterminées par le Roi, les catégories de personnes mentionnées dans le projet.

EXAMEN DU TEXTE

Préambule

On rédigera le premier alinéa du préambule du projet comme suit :

"Vu la loi du 26 juin 1963 créant un Ordre des architectes, l'article 52, modifié par l'arrêté royal du 12 septembre 1990 et par les lois des 10 février 1998 et 22 décembre 2009;".

¹ La dispense ne vaut pas pour les diplômes, certificats ou autres titres délivrés par des organismes belges (voir l'article 1er, alinéa 2, du projet).

Article 1er

1. L'article 1er, alinéa 1er, du projet vise l'annexe 1, b), de la loi du 20 février 1939 "telle qu'elle est modifiée par les mises à jour publiées au Journal officiel de l'Union européenne, conformément à l'article 21, 7, alinéa 2, de la Directive 2005/36/CE du Parlement européen et du Conseil du 7 septembre 2005 relative à la reconnaissance des qualifications professionnelles, modifiée par la Directive 2006/100/CE du Conseil du 20 novembre 2006 portant adaptation de certaines directives dans le domaine de la libre circulation des personnes en raison de l'adhésion de la Bulgarie et de la Roumanie".

En ce qui concerne le membre de phrase cité, on observera que l'article 4 de la loi du 21 novembre 2008 ² a remplacé l'annexe 1, b), de la loi du 20 février 1939 et qu'elle n'a plus été modifiée depuis. Pareilles modifications ne peuvent d'ailleurs pas être effectuées au moyen de "mises à jour publiées au Journal officiel de l'Union européenne", auxquelles l'article 1er, alinéa 1er, du projet fait référence, mais doivent être réalisées en modifiant des dispositions légales de droit interne ³. La référence que l'article 1er, alinéa 1er, du projet fait aux mises à jour publiées au Journal officiel de l'Union européenne n'est dès lors pas juridiquement correcte. En outre, il n'est pas nécessaire que l'article 1er, alinéa 1er, du projet fasse mention d'éventuelles modifications futures qui seront apportées à l'annexe 1, b), de la loi du 20 février 1939, dès lors que – sauf disposition contraire – des références à un texte normatif sont de nature dynamique et englobent ses modifications futures ⁴.

Il résulte de ce qui précède que le membre de phrase cité, faisant référence aux mises à jour publiées au Journal officiel de l'Union européenne, doit être omis de l'article 1er, alinéa 1er, du projet.

² Loi du 21 novembre 2008 transposant les Directives 2005/36/CE et 2006/100/CE et modifiant les lois des 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte et 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes.

³ Certes, en ce qui concerne cette modification législative, il convient de respecter les prescriptions que l'article 21, paragraphe 7, de la directive 2005/36/CE prévoit en matière de communication et de notification.

⁴ *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, recommandation n° 74, à consulter sur le site Internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be).

2. Au début de l'article 1er, alinéa 1er, du projet, il est prévu que la dispense du stage sera "automatique" ⁵. À cet égard, le délégué a précisé:

"Met automatisch wordt bedoeld dat als men over de in het KB bedoelde beroepskwalificaties beschikt, de Orde zonder discussie vrijstelt van stage. Het betekent niet dat er geen andere voorwaarden moeten worden vervuld, zoals bijvoorbeeld de verzekeringsplicht, de inschrijving op de lijst en de betaling van de bijdrage.

Er is één te vervullen voorwaarde: namelijk dat men moet beschikken over de beroepskwalificatie bedoeld in het KB".

Compte tenu de la précision fournie par le délégué, il apparaît au Conseil d'État que l'emploi du mot "automatique" est superflu, le mot concerné n'ajoutant rien, sur le fond, à la disposition en projet. Mieux vaudrait le supprimer.

3. Le texte néerlandais de l'article 1er, alinéa 2, du projet, mentionne exclusivement "diploma's". Or, les textes français et néerlandais de l'article 1er, alinéa 1er, font aussi bien mention de diplômes que de certificats ou d'autres titres, alors que le texte français de l'article 1er, alinéa 2, fait également état de "diplômes, certificats ou autres titres". Le texte néerlandais de l'article 1er, alinéa 2, du projet devra être complété sur ce point ⁶.

4. Dès lors que l'article 1er, alinéa 1er, du projet vise tant la loi du 20 février 1939 que celle du 26 juin 1963, il est recommandé par souci de clarté d'écrire à la fin de l'article 1er, alinéa 2 "visé à l'annexe 1, b, de la loi précitée du 20 février 1939".

⁵ En utilisant le terme concerné, il est possible que les auteurs du projet se soient inspirés de la reconnaissance "automatique" des titres professionnels dont fait mention l'article 21 de la directive 2005/36/CE.

⁶ On pourrait mettre cet ajout à profit pour remplacer, dans le texte néerlandais, les mots "een Belgische Instelling", à l'article 1er, alinéa 2, par les mots "een Belgische instelling".

La chambre était composée de

Messieurs	M. VAN DAMME,	président de chambre,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	conseillers d'État,
	M. RIGAUX,	
	L. DENYS,	assesseurs de la section de législation,
Madame	G. VERBERCKMOES,	greffier.

Le rapport a été présenté par Mme G. SCHEPPERS, auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

LE GREFFIER

LE PRÉSIDENT

G. VERBERCKMOES

M. VAN DAMME